

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Anabilim Dalı
Resim- İş Öğretmenliği Bilim Dalı**

2014

ANADOLU UYGARLIKLARI

HİTİTLER

LİDYALILAR

6.Sınıflar

İÇİNDEKİLER

ANADOLU UYGARLIKLARI

HİTİTLER

Hititlerde Sanat

Hititlerin Tarih
Sahnesinden Çıkışı

LİDYALILAR

Lidyalılarda Sanat

Lidyalıların parayı icadı
Lidya Devletinin Tarih
Sahnesinden Çıkışı

ANADOLU UYGARLIKLARI

Anadolu eski çağlardan beri insanların dikkatini çekmiş, önemli bir yerleşim ve uygarlık merkezi olmuştur; iklimin elverişliliği, doğal kaynakların bolluğu, çok verimli toprakların olması bunu sağlamıştır.

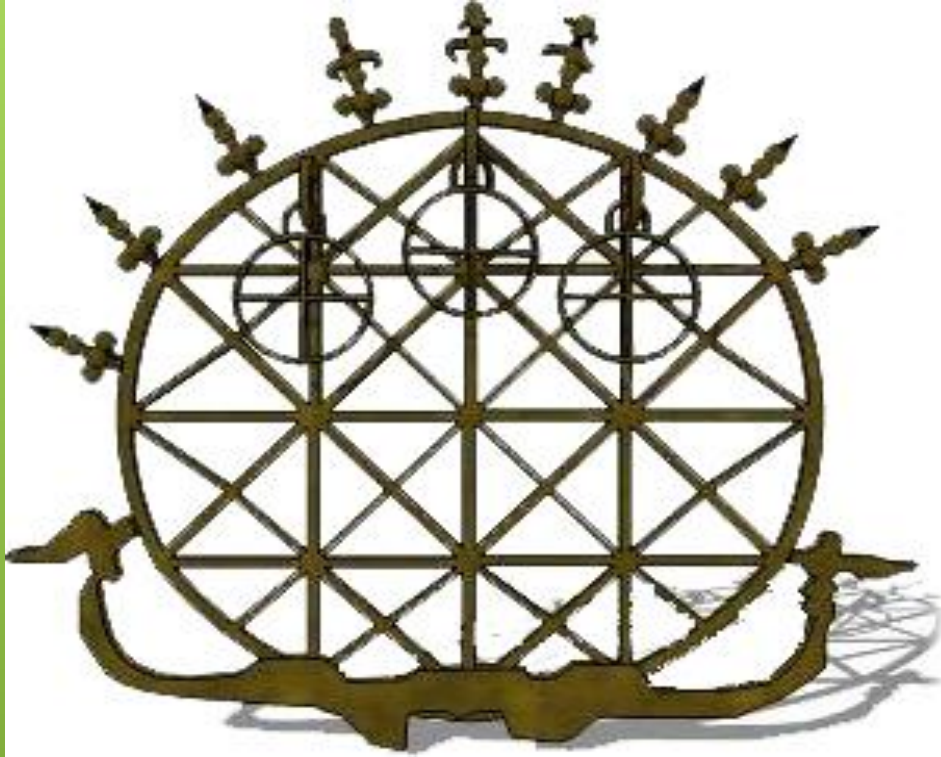
**Anadolu topraklarında bizden önce
kimlerin yaşadığını hiç merak ettiniz mi?**

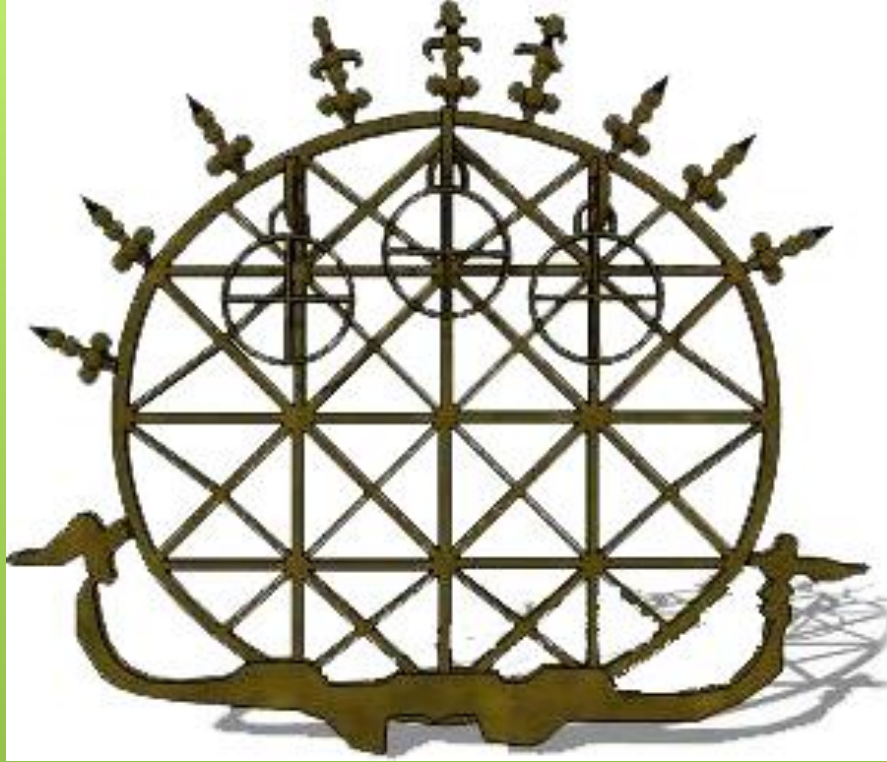
ANADOLU UYGARLIKLARI

Anadolu geçmişte pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır.

Haydi gelin birlikte bu uygarlıklardan Hititler (MÖ.17.-13.yy.) ve Lidyalıları (MÖ.7.-6.yy.) tanıyalım.

**Bu sembolü daha önce hiç
gördünüz mü?**

Bu gördüğümüz;

Hitit sanatının ve uygarlığının sembolüdür.

Güneş Kursu'nu oluşturan yuvarlak, dünyayı ya da güneşi temsil etmektedir. Bu sembol, ahşap asaların ucuna takılarak dini törenlerde kullanılır.

Peki Hititlere Etiler dendiđini ve bisküvi markası
Eti'nin sembol olarak Hititlerin sembolünü
kullandığını biliyor muyduk?

ETi

Lezzet Uygarlığı

HİTİTLER

Hititler, Anadolu'da kurulan ilk medeniyet olmuştur. İç Anadolu Bölgesi'nde Kızılırmak çevresinde kurulmuştur. Başkenti bugün Çorum ilimizde bulunan Hattuşaş'tır.

Hitit Krallığı

HİTİTLER

Hattuşaş, tarih sahnesinde, Hitit İmparatorluğu'nun MÖ 17 ile 13. yüzyıllar arasında başkenti olarak yer almıştır. Hattuşaş, 1986 yılında UNESCO Dünya Mirasları listesine dahil edilmiştir.

Dünya mirası; insanlık tarihinin eski dönemlerinden günümüze gelmiş insan yapımı, doğal ya da karma yapıtların gelecek nesillere aktarılması için koruma altına alınmasını ifade etmektedir.

UNESCO: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1946 yılında kurulmuştur. "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu'dur."

Çorum; Hattuşaş

Hititlerde Yazı

Hititliler çivi yazısı ve hiyeroglif yazı kullanmışlardır.

Çivi yazısı: Çivi ile yazılır, üçgen ve çubuk şekilleri kullanılır.

Hiyeroglif yazı: resim yazısı da denilen bu yazı türünde kelimeler resimlerle veya resme benzeyen şekillerle anlatılır.

Hititler, bu yazıları resmi diplomatik yazışmalarında, saray arşivlerinde, antlaşmalarında, evliliklerinde, mektuplaşmalarında kullanmışlardır.

Çivi yazısı

Hiyeroglif yazı

Hititlerde Sanat

Hititliler heykel, demircilik, kabartma işlerinde ileri gitmişlerdir. İvriz ve Yazılı Kaya kabartmaları vardır.

Hititlerde Heykel Sanat

Anıtsal Hitit Kapıları

Hattuşaş'da, Hititlerin birçok anıtsal kapısı bulunmaktadır. Aslanlı Kapı, Kral Kapısı, Sfenksli Kapı bunlardan birkaçı. Bu kapılardan bazılarının kalıntıları günümüze kadar kalmıştır.

Hattuşaş Kral Kapısı ve restore edilmiş rölyefli

Hattuşaş Bogazkale, Aslanlı Kapı

Hititlerde Heykel Sanatı

Hitit heykel sanatı, daha çok pişmiş topraktan veya metalden yapılmış heykelciklerle tanınır. Heykelciklerde insan figürlerinden çok hayvan figürleri ağır basmaktadır.

Geyik Heykelciği, Erkek Hitit tanrı sembolü. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi

İkiz Boğalar, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Hititlerde Sfenks

Sfenks, kafası koç, kuş, veya insan, gövdesi ise uzanan bir aslan şeklini alan heykel. İlk önce Antik Mısır'da rastlanan Sfenks, antik Yunan mitolojisinde büyük kültürel önem taşımıştır ve ismini buradan almıştır

Anadolu'da anıtsal heykeller Hititlerle başlar. Alacahöyük ve Boğazköy'de gördüğümüz sfenksler anıtsal heykeller olarak günümüze değin gelmiş örneklerdir.

Hitit boğa-adam sfenksi, Berlin, Pergamon Museum.

Sfenks, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi.

Hititlerde Seramik

Çok renkli ve geometrik desenli seramikler ortaya çıktı. Tanrıya içki sunmak için kullanılan ve Ryton denilen, aslan, boğa, koç şekilli seramik eserler, uzun gagalı, yüksek kulplu kaplar ürettiler.

Gaga Ağızlı Testi , Çorum müzesi

Hitit Seramik Vazo

Bu vazo Hitit devletine ait İnandık Köyünde bulunan ünlü vazodur.

Üzerindeki resim, evlilik törenini anlatmaktadır. İnsan figürlerinin kullanıldığı vazo Hitit kültürünü çok iyi yansıtmaktadır.

İnandık (Çankırıya yakın) Vazo,
Çorum müzesi

Hitit Rölyef (Kabartma) Sanatı

Rölyef, Fransızca "Relief" kelimesinden türemiş olan, "kabartma" anlamına gelen bir kelimedir. Yüzey üzerindeki çökertme ya da kabartmalara denir.

Kaya yüzeylerini kabartmalarla bezemek Hititlilere özgün bir sanat dalı olarak Anadolu'da gelişmiştir.

İlk Kurban Töreni Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Hitit Rölyef (Kabartma) Sanatı Yazılıkaya Kabartmaları

Yazılıkaya kaya tapınağında doksandan fazla tanrı, tanrıça, fabl yaratığı ve hayvanların betimlendiği eşsiz kabartmalar kaya duvarlarını süsler. Bilinen bütün Hitit kabartmalarının yarısından fazlası buradadır.

*Çorum'daki Yazılıkaya tapınağındaki kaya kabartmalarında
12 tanrıyı betimleyen figürler.*

Hitit Rölyef (Kabartma) Sanatı

İvriz Kaya Kabartması

Ülkemizin en önemli kaya kabartma anıtlarından bir tanesi olan İvriz Kaya Kabartması anıtı Konya ilinin Ereğli ilçesinde bulunmaktadır.

Hititlerde Mühür

Önceleri geometrik motifli, sonraları hayvan ve insan tasvirlerinin yer aldığı hiyeroglif yazılı mühürler yapılmıştır. Mühürler silindirik veya düğme biçimindedirler.

III. Mursilinin MÖ.(1282-1275)
mühür baskısı, boğazköy

Altın Mühür Yüzük,
Sivas Arkeoloji Müzesi

Hiyeroglif yazılı mühür

Hititlerin Tarih Sahnesinden Çıkışı

Anadolu'da dünyanın en büyük devletlerinden birini kuran Hititler, bizlere büyük bir başkentten kaya anıtlarına, binlerce kil tabletten heykellere çok büyük bir miras bırakmıştır. Zaman içinde zayıflayan Hitit Devleti Batıdan gelen ve Deniz Kavimleri diye adlandırılan toplulukların istilalarına engel olamamış ve tarih sahnesinden çekilmişlerdir.

LİDYA (MÖ 700 - MÖ 546)

Batı Anadolu'da Ege kıyılarında Menderes ve Gediz ırmakları arasında kurulmuştur.

Başkentleri Sard şehridir. (Bugünkü Manisa-Salihli yakınlarındadır.)

LİDYALILAR

Başkent Sard'dan başlayıp Mezopotamya'ya kadar uzanan Kral Yolu'nu yapmışlar.

Sizce tarihte **parayı** ilk kullanan
uygarlık hangisidir?

Tarihte ilk kez parayı **Lidyalılar** kullanmışlardır.

Resimli Lidya Sikkeleri

Peki, Madeni para ya da madeni paralara vurulan damgaya **sikke** dendiđini biliyor muydunuz?

Resimli Lidya sikkelerin n yüzlerinde daha çok krallığın arması olan aslan bağı, pençesi ya da iki aslanın karđılıklı n bölümleri yer alırdı.

Lidyalılarda Yazı

Lidyalılar, Fenike alfabesini kullanmışlardır.

							
Z Zayin Weapon	W Waw Hook	H He Window	D Daleth Door	G Gimel Camel	B Beth House	' Aleph Ox	
							
N Nun Fish	M Mem Water	L Lamedh Ox-Goad	K Kaph Palm of Hand	Y Yodh Hand	T Teth Unknown	H Heth Fence	
							
T Taw Mark	SH Shin Tooth	R Resh Head	Q Qoph Monkey	S Sadhe Fishhook	P Peh Mouth	' Ayin Eye	S Samekh Support

Fenike Alfabesi

Lidyalılarda Sanat

Lidya Mimarlığı

Lidya'da halk ahşap çatılı, kerpiç duvarlı yapılar içinde çalışıp, yaşıyordu. Bu nedenle Lidya mimarlığından, tümölüsler içindeki mezar odalarından başka günümüze değin kalmış herhangi bir eser yoktur.

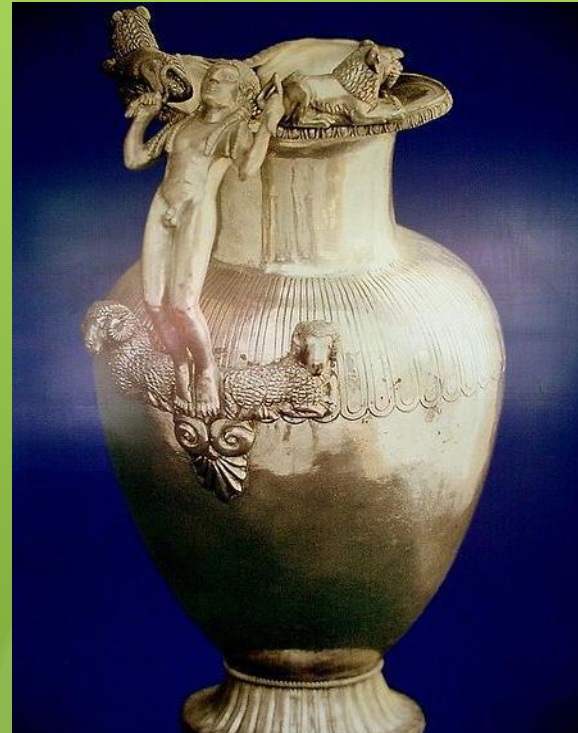
Bintepeles, Salihli Göl Marmara Yolundaki
Tümölüsler

Lidya Seramiđi

Lidya seramikleri biçim yönünden genellikle Yunanlılarınkini taklit eder. Anadolu'nun kendine özgü biçimleri azdır. Bu sanat dalının Lidya'ya özgü biçimini, bölgenin ünlü krem ve parfümlerini de, dünyaya yayma amacıyla yapılmış olan lydion'lar oluşturur.

Iydion(parfüm kabı)
Metropolitan Sanat Müzesi

Şarap testisi,
Uşak Arkeoloji Müzesi

Lidya Heykeli

Lidya uygarlığında gelişmiş bir heykel sanatı vardır. Lidya tümölüslerinde bulunan mermer heykellerde Doğu ve Batı etkilerinin kaynaştığı görülür. Uşak Müzesi Lidya Hazinesi'nde koltuk dayanağı olan sfenks heykelleri Lidya heykel sanatının dikkat çekici örneklerindedir.

Hititlerde küçük el sanatları var mıydı?

Sizce bu takılar hangi medeniyete ait olabilir ?

Kolye, Uşak Arkeoloji Müzesi

Altın Yüzük, Uşak Arkeoloji Müzesi

Altın Bilezik, Uşak Arkeoloji Müzesi

Lidya Küçük El Sanatları

Hitit sanatına daha çok anıtsal heykeller konu olurken; Lidyalılar ise küçük el sanatlarında gelişmiştir. Gördüğümüz takılar da Lidyalılara aittir.

Lidyalılar altın ve gümüş işçiliğinde çok ilerlemişler. Kolyeler, broşlar, bilezikler ve yüzükler gibi takıları günümüze bırakmışlardır.

Kolye, Uşak Arkeoloji Müzesi

Altın Yüzük, Uşak Arkeoloji Müzesi

Altın Bilezik, Uşak Arkeoloji Müzesi

Lidya Küçük El Sanatları

Kanatlı Denizatı Broşu,
Uşak Arkeoloji Müzesi

Ağır Halkalı Altın Yüzük,
Uşak Arkeoloji Müzesi

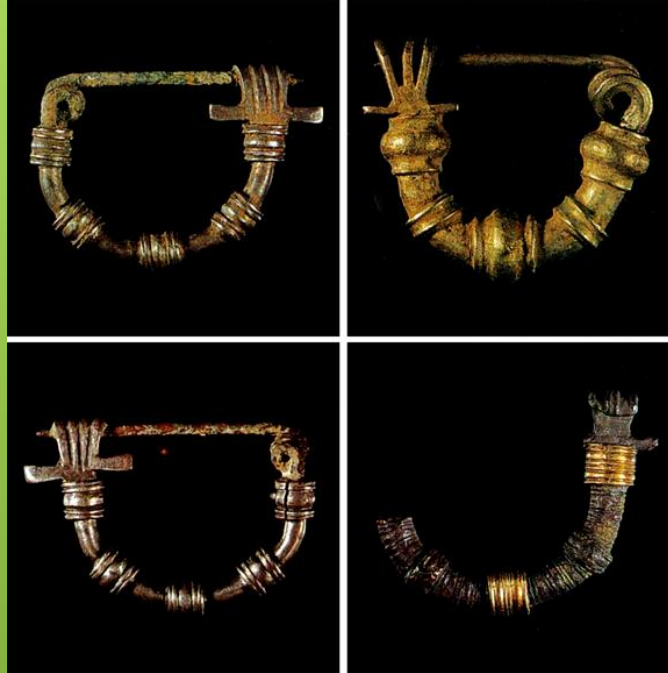

Kanatlı güneş kursunu simgeleyen
altın zincirli kolyenin (pektoral)
buluntu yeri kesin olarak bilinmiyor.
Kanatları altın, kırmızı akik,
turkuvaz ve değişik taşlardan
yapılan kolyenin benzerleri İÜ S.
yüzyıla ait Nimrud'da bulunan
Assur kral mezarlarından biliniyor.

Kanatlı Güneş Kursu, Uşak
veya Manisa'daki Lydia
dönemi tümülüsleri

Lidya Küçük El Sanatları

Lidya halkı süs eşyası olarak küpe ve broşa çok düşkündü.

Uşak Arkeoloji Müzesi

Lidya Hazinesi Eserlerinden Bir Bölüm

Lidya Hazinesi, Uşak Arkeoloji Müzesi

Lidya Takı Tasarımının Günümüze Yansımaları

Takı tasarımında ileri giden Lidyalıların günümüzde de örnek alındığını görmekteyiz.

Lidya Devletinin Tarih Sahnesinden Çıkışı

Küçük el sanatlarında, çok gelişmiş olan, günümüzde bile takı tasarımında örnek alınan Lidyalıların, MÖ 546'da Perslerin Anadolu'yu egemenlikleri altına almasıyla bağımsızlığı sona ermiş ve başkent Sardes bir Pers eyaleti olmuştur.

**Sizce tarihte Hititleri ve Lidyalıları
ilk kimler incelemiştir?**

Tarihte Hititleri ve Lidyalıları ilk **arkeologlar** incelemiştir.

Arkeolog; araç, eşya ve yapı kalıntılarını inceleyerek, eski insanların nasıl yaşadıklarını ortaya çıkaran kişiye denir.

Arkeoloji ise; kazı vb. yöntemlerle ortaya çıkarılan tarihî yapıtları kültürel, sanatsal ve tarihsel yönden inceleyen bilimdir.

Peki siz arkeolog olmak ister misiniz?

KULLANILAN TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Sfenks, kafası koç, kuş, veya insan, gövdesi ise uzanan bir aslan şeklini alan heykel. İlk önce Antik Mısır'da rastlanan Sfenks, antik Yunan mitolojisinde büyük kültürel önem taşımıştır ve ismini buradan almıştır

Rölyef, Fransızca "Relief" kelimesinden türemiş olan "kabartma" anlamına gelen bir kelimedir. Yüzey üzerindeki çökertme ya da kabartmalara denir.

Çivi yazısı: Çivi ile yazılır, üçgen ve çubuk şekilleri kullanılır.

Hiyeroglif yazı: resim yazısı da denilen bu yazı türünde kelimeler resimlerle veya resme benzeyen şekillerle anlatılır.

Sikke: Madeni para ya da madeni paralara vurulan damga.

Dünya mirası: insanlık tarihinin eski dönemlerinden günümüze gelmiş insan yapımı, doğal ya da karma yapıtların gelecek nesillere aktarılması için koruma altına alınmasını ifade etmektedir.

UNESCO: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, 1946 yılında kurulmuş, "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu'dur"

KAYNAKÇA

www.anittahotel.com

karmahaskickedmyass.wordpress.com

tr.wikipedia.org/wiki

www.milliyet.com.tr/2005/07/05/business/abus.html